

نگارش خلاق

(از مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسیم؟)

دکتر ویدا رحیمی نژاد

عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش،

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سرشناسه	:	رحیمی نژاد، ویدا، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	:	نگارش خلاق/ ویدا رحیمی نژاد.
مشخصات نشر	:	تهران: آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۸۴ ص.
فروست	:	... مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۳-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۸۱ - ۱۸۴.
موضوع	:	نویسندگی خلاق Creative writing
موضوع	:	نویسندگی Authorship
موضوع	:	داستان‌نویسی Fiction -- Authorship
موضوع	:	نویسندگی -- فن
موضوع	:	Authorship-- Technique
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۷ ۸۳/۱۴۵PN
رده بندی دیویی	:	۰۲/۸۰۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۸۵۰۴۵

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،

پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

نگارش خلاق (از مجموعه کتاب‌های چگونه بنویسم؟)

مؤلف: دکتر ویدا رحیمی نژاد

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه‌آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۰۳-۱

قیمت ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

به من نگوید که ماه می درفشه؛ بلکه درفشش نور ماه بر روی شیشه‌های شکسته را
با کلمات به من نشان دهید.

آنتون پفوف

تقدیم به عزیزانم

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۲

۱. مقدمه‌ای بر نگارش خلاق: تعریف و انواع آن Error! Bookmark not defined.

۱,۱. داستان بلند Error! Bookmark not defined.

۱,۱,۱. شخصیت Error! Bookmark not defined.

۲,۱,۱. طرح یا پیرنگ Error! Bookmark not defined.

۱,۱,۳. زاویه دید Error! Bookmark not defined.

۴,۱,۱. صحنه و صحنه‌پردازی Error! Bookmark not defined.

۵,۱,۱. درون‌مایه Error! Bookmark not defined.

۶,۱,۱. لحن Error! Bookmark not defined.

۲,۱. داستان کوتاه Error! Bookmark not defined.

۳,۱. داستانک Error! Bookmark not defined.

۱,۳,۱. قدرت بخشش Error! Bookmark not defined.

۲,۳,۱. سنجش عملکرد Error! Bookmark not defined.

۳,۳,۱. خاطرات من Error! Bookmark not defined.

۲. گام‌های نگارش خلاق Error! Bookmark not defined.

۱,۲. گام اول: پیدا کردن ایده Error! Bookmark not defined.

۱,۱,۲. مرحله اول: تهیه فهرست Error! Bookmark not defined.

۲,۱,۲. مرحله دوم: تهیه یک نمودار خوشه‌ای Error! Bookmark not defined.

۳,۱,۲. مرحله سوم: پژوهش Error! Bookmark not defined.

۴,۱,۲. مرحله چهارم: آزادانه نوشتن Error! Bookmark not defined.

۵,۱,۲. پیدا کردن ایده خوب Error! Bookmark not defined.

۶,۱,۲. انسداد ذهنی نویسنده Error! Bookmark not defined.

۷,۱,۲. دستیابی به ایده برای نگارش تخیلی Error! Bookmark not defined.

- Error! Bookmark not defined.** درست کردن یک فهرست ۸،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** درست کردن یک نمودار خوشه‌ای ۹،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** پژوهش کردن ۱۰،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** نوشتن آزادانه ۱۱،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** یافتن ایده برای یک نوشته تخیلی ۱۲،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** درست کردن یک نمودار خوشه‌ای ۱۳،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** انجام پژوهش ۱۴،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** نوشتن آزادانه ۱۵،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** نکته مهم در هنگام شروع نگارش ۱۶،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** مراحل درست کردن فهرست ایده‌ها ۱۷،۱،۲
- Error! Bookmark not defined.** گام دوم: انتخاب ایده ۲،۲
- Error! Bookmark not defined.** ایده‌ها را برای نگارش خلاق انتخاب کنید. ۱،۲،۲
- Error! Bookmark not defined.** از نمودار خوشه‌ای انتخاب کنید ۲،۲،۲
- Error! Bookmark not defined.** ایده‌های حاصل از پژوهش را انتخاب کنید. ۳،۲،۲
- Error! Bookmark not defined.** ایده‌های حاصل از نگارش آزادانه مورد آزمون قرار گرفتند: ۴،۲،۲
- defined.**
- Error! Bookmark not defined.** مروری بر چگونگی انتخاب ایده برای نگارش خلاق ۵،۲،۲
- defined.**
- Error! Bookmark not defined.** گام سوم: طرح کلی ۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** تهیه طرح کلی نگارش ۱،۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** تم‌ها ۲،۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** استفاده از کارت‌های راهنما ۳،۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** ایجاد یک طرح کلی برای نگارش خلاقانه. ۵،۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** افزودن مواردی به طرح کلی ۶،۳،۲
- Error! Bookmark not defined.** انجام بدهید: برای نگارش خلاقانه یک طرح کلی بسازید. ۷،۳،۲
- defined.**
- Error! Bookmark not defined.** گام چهارم: نگارش پیش‌نویس اولیه ۴،۲
- Error! Bookmark not defined.** تنها یک پیش‌نویس اولیه ۱،۴،۲

- Error! Bookmark not defined.** ۲،۴،۲. بهترین جمله شروع
- Error! Bookmark not defined.** ۳،۴،۲. سبک نگارش
- Error! Bookmark not defined.** ۴،۴،۲. سبک غیررسمی
- Error! Bookmark not defined.** ۵،۴،۲. سبک رسمی
- Error! Bookmark not defined.** ۶،۴،۲. انتخاب کلمات
- Error! Bookmark not defined.** ۷،۴،۲. صدا
- Error! Bookmark not defined.** ۸،۴،۲. ساختار جمله یا نحو
- Error! Bookmark not defined.** ۹،۴،۲. چگونه بهترین سبک نگارش را انتخاب می کنید.
- Error! Bookmark not defined.** ۱۰،۴،۲. اولین پیش نویس برای نگارش خلاق
- Error! Bookmark not defined.** ۱۱،۴،۲. نشان دهید، اما نگوئید
- Error! Bookmark not defined.** ۱۲،۴،۲. درباره‌ی آنچه می دانید، بنویسید
- Error! Bookmark not defined.** ۱۳،۴،۲. چگونه مطلب خود را به پایان برسانیم
- Error! Bookmark not defined.** ۱۴،۴،۲. پیش نویس اولیه برای نگارش خلاق
- Error! Bookmark not defined.** ۵،۲. گام پنجم: بازنگری
- Error! Bookmark not defined.** ۲،۵،۲. یافتن اشکالات
- Error! Bookmark not defined.** ۳،۵،۲. رفع اشکالات
- Error! Bookmark not defined.** ۴،۵،۲. بهترین «جمله‌ی شروع»
- Error! Bookmark not defined.** ۵،۵،۲. بهترین جمله‌ی پایانی
- Error! Bookmark not defined.** ۶،۵،۲. بازنگری نگارش خلاقانه
- Error! Bookmark not defined.** ۵،۲. اولین پیش نویس
- Error! Bookmark not defined.** ۸،۵،۲. دومین پیش نویس
- Error! Bookmark not defined.** ۶،۲. ویرایش چیست؟
- Error! Bookmark not defined.** ۱،۶،۲. ویرایش سبک
- Error! Bookmark not defined.** ۲،۶،۲. ویرایش نکات دستوری
- Error! Bookmark not defined.** ۳. داستانک ها
- Error! Bookmark not defined.** ۱،۳. نمونه شماره ۱: مثل من
- Error! Bookmark not defined.** ۳،۲. پیش نویس دوم: مثل من

Error! Bookmark not defined. ۳,۳. نمونه شماره ۲: تغذیه

Error! Bookmark not defined. ۴,۳. پیش نویس دوم: تغذیه

Error! Bookmark not defined. ۵,۳. نمونه شماره ۳: آزمایش

Error! Bookmark not defined. ۶,۳. پیش نویس دوم: آزمایش

Error! Bookmark not defined. ۷,۳. نمونه شماره ۴: گرم کردن آب

Error! Bookmark not defined. ۸,۳. پیش نویس دوم: گرم شدن آب

Error! Bookmark not defined. ۹,۳. نمونه شماره ۵: دور را نگاه کن

Error! Bookmark not defined. ۱۰,۳. نمونه شماره ۶: خانمو من

Error! Bookmark not defined. ۴. کتابنامه

پیشگفتار

نگارش انواع مختلفی دارد و به صورت کلی به دو بخش نگارش تخیلی و غیر تخیلی تقسیم می‌شود.

در کتاب حاضر ابتدا به نگارش تخیلی و غیر تخیلی پرداخته شده، سپس ویژگی‌ها و انواع هر کدام ارائه شده است. در مرحله بعد عناصر داستان‌های تخیلی که شامل داستان بلند، کوتاه و داستانک است شرح داده شده است. این نکته قابل توجه است که نگارش با هر شیوه‌ای که باشد نیاز به آموزش دارد. نمی‌توان از افراد انتظار داشت که بنویسند، بدون آن که آموزشی دیده باشند. در فصل دوم این کتاب گام‌های مختلف نگارش آموزش داده شده است.^۱ این گام‌ها شامل پیدا کردن ایده، انتخاب ایده، تهیه طرح کلی نوشته، نگارش پیش‌نویس، بازنگری و ویرایش است. نویسندگان همه این گام‌ها را برمی‌دارند، اما به دلیل تمرین بسیار، این گام‌ها به صورت خودکار رخ می‌دهند. این گام‌ها در کتاب حاضر از یکدیگر مجزا شده و به تفکیک به همراه تمرین‌هایی کاربردی ارائه شده‌اند. البته این نکته قابل ذکر است که در گام اول از مثالی استفاده شده است که این مثال در گام‌های بعدی تکرار و تکمیل شده است و این شائبه را در خواننده به وجود می‌آورد که یک مطلب مکرراً در طول کتاب تکرار شده است. در نهایت در فصل آخر چند نمونه نگارش خلاق به همراه پیش‌نویس اول و دوم هر نمونه، ارائه داده شده است.

۱. ساختار اصلی این فصل برگرفته از کتاب گرنویل (۲۰۰۱) تحت عنوان «نگارش از ابتدا تا انتها» و همچنین از کتاب پها با عنوان «راهنمای استراتژی‌های معلم برای نگارش» (۲۰۰۳) است که از انگلیسی به فارسی ترجمه شده است.